

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 තත්ත්වගණනය කළ මතය

ජාතික පසු අස්වනු කළමනාකරණ ආයතනයේ 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළයුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, ආයතනයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන තුළින් 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නාවූ මතය වේ.

1.2 තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය තත්ත්වගණනය කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්ත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, ආයතනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරිත්වය ආයතනය ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

ආයතනයේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධව පරීක්ෂා කිරීමේ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, ආයතනයේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යා යුතුය.

1.4 විගණන විෂය පථය (මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම)

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සැමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියාකරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නාවූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානගතයන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මහභූරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් හේතුවෙන් ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ ප්‍රමාණාත්මක අවිනිශ්චිතතාවයක් තිබේද යන්න සම්බන්ධයෙන් ලබාගත් විගණන සාක්ෂි මත පදනම්ව ගිණුම්කරණය සඳහා ආයතනයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම පිළිබඳ පදනම යොදා ගැනීමේ අදාලත්වය තීරණය කරන ලදී. ප්‍රමාණවත් අවිනිශ්චිතතාවයක් ඇති බවට මා නිගමනය කරන්නේ නම් මූල්‍ය ජර්කාශනවල ඒ සම්බන්ධයෙන් වූ හෙළිදරව්කිරීම් වලට මාගේ විගණන වාර්තාවේ අවධානය යොමු කළ යුතු අතර, එම හෙළිදරව්කිරීම් ප්‍රමාණවත් නොවන්නේ නම් මාගේ මතය විකරණය කළ යුතුය. කෙසේ වුවද, අනාගත සිද්ධීන් හෝ තත්ත්වයන් මත අඛණ්ඩ පැවැත්ම අවසන් වීමට හැකිය.

- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත්වී ඇති බව සහ හෙළිදරව්කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ථ ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

හැකිතාක් දුරට හා අවශ්‍ය ඕනෑම විටෙක පහත සඳහන් දෑ පරීක්ෂා කිරීම සඳහා විගණන විෂය පථයද පුළුල් කර ඇත.

- තොරතුරු ඉදිරිපත් කිරීම සම්බන්ධයෙන් බලන කළ ආයතනයේ කාර්යයන් අඛණ්ඩව ඇගයීමට හැකිවන පරිදි එහි සංවිධානය, පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි විධිමත්ව හා ප්‍රමාණාත්මකව සැලසුම් කර තිබේද යන බව සහ එකී පද්ධති, පරිපාටි, පොත්පත්, වාර්තා හා වෙනත් ලියකියවිලි ඵලදායී ලෙස පවත්වාගෙන යනු ලැබේ ද යන බව;
- යම් අදාළ ලිඛිත නීතියකට හෝ ආයතනයේ පාලක මණ්ඩලය විසින් නිකුත් කරන ලද වෙනත් පොදු හෝ විශේෂ විධානයකට අනුකූලව, ආයතනය ක්‍රියාකර ඇති බව,
- සිය බලතල, කර්තව්‍ය සහ කාර්යයන්ට අනුකූලව කටයුතු කර ඇති බව,
- සම්පත් සකසුරුවීම් ලෙස, කාර්යක්ෂම ලෙස සහ ඵලදායී ලෙස කාලසීමාවන් තුළ සහ අදාළ නීතිරීතිවලට අනුකූලව ප්‍රසම්පාදනය කර භාවිතා කර ඇති බව,

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම සම්බන්ධයෙන් වූ විගණන නිරීක්ෂණ

1.5.1 මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම පිළිබඳ අභ්‍යන්තර පාලනය

ගනුදෙනු කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරිබලය සහිතව ක්‍රියාත්මක කිරීම, අදාළ වන වාර්තාකරණ ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට අවශ්‍ය වන පරිදි ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සහ වත්කම් සඳහා ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වාගෙන යාම, කළමනාකාරිත්වයේ පොදු සහ නිශ්චිත අධිකාරි බලය සහිතව පමණක් වත්කම්වලට ප්‍රවේශ වීම, සටහන් කරන ලද වත්කම් සඳහා වූ ගිණුම් කටයුතුභාවය පවත්වා වත්කම් සමඟ සාධාරණ කාලවකවානුවලදී සැසඳීම සහ වෙනස්කම් ඇතොත් ඒවා සම්බන්ධයෙන් නිසි පියවර ගැනීම ආදිය සඳහා සාධාරණ තහවුරුවක් ලබා ගැනීමට ප්‍රමාණවත් “මනා ලෙස සැලසුම් කරන ලද” අභ්‍යන්තර ගිණුම්කරණ පාලන පද්ධතියක් ආයතනය විසින් පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය වේ.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) සමාලෝචිත වර්ෂය තුළ දී දරන ලද රු.278,475 ක පුනරාවර්ථන වියදම්, ප්‍රාග්ධනික කිරීම හේතුවෙන් එම වටිනාකමින් වර්ෂයේ උණනාවය අඩුවෙන් හා ස්ථාවර වත්කම් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.	මෙම ගිණුම්කරණ වරද ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේදී සිදු වී ඇති ලිපිකාරමය දෝෂයකි. ඉදිරියේදී මෙවැනි ලිපිකාර දෝෂ සිදු නොවීමට අවශ්‍ය පියවර ගන්නා ලෙස අදාළ නිලධාරීන්ට උපදෙස් දී ඇත.	ප්‍රාග්ධන වියදම් හා පුනරාවර්ථන වියදම් නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම්ගත කළ යුතුය.

(ආ) 2020 දෙසැම්බර් 31 දිනට වටිනාකම රු.9,517,264ක් වූ ජ්‍යෙෂ්ඨ කුඩා 6,656 ක් අවසන් තොග ලෙස ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.

ඉදිරි වර්ෂයේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන සකස් කිරීමේදී මූල්‍ය වර්ෂය අවසාන දිනට බෙදා නොහැර ආයතනය භාරයේ ඇති ජ්‍යෙෂ්ඨ කුඩා වටිනාකම ජංගම වත්කමක් ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමටත්, එම ඉතිරි වී ඇති තොගයට අදාළව අමාත්‍යාංශයෙන් ලැබුණු ප්‍රධාන වලංගු ආදායමක් ලෙස සලකා ජංගම වගකීම් යටතේ දැක්වීමටත් කටයුතු කරන බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.

අවසන් තොග නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම් ගත කළ යුතුය.

(ඇ) මූල්‍ය කාර්ය සාධන ප්‍රකාශනයේ ආදායම්, අදාළ උපලේඛන සමඟ සැසඳීමේ දී ආදායම් අයිතම දෙකකට අදාළව රු.771,238 ක නොසැසඳීම් පැවතුණි.

එක් එක් අංශ මඟින් පවත්වාගෙන යන ආදායම් ලේඛන වල සටහන් තැබීමේ දෝෂ හේතුවෙන් එම ලේඛන නිවැරදි නොවන බව සඳහන් කරමි. ඒ අනුව එම ලේඛන නිවැරදි කරගන්නා ලෙස අදාළ නිලධාරීන් දැනුවත් කරන ලදී. ඉදිරියට එවැනි දෝෂ වලක්වා ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා ලෙසද අදාළ නිලධාරීන්ට උපදෙස් ලබාදෙන ලදී.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව වටිනාකම් අනුරූපී උපලේඛන අනුව වටිනාකම් සමඟ ගැලපිය යුතුය.

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) නිලධාරීන් 8 දෙනෙකුගෙන් වර්ෂයකට වඩා අධික කාලයක සිට අයවිය යුතු එකතුව රු.479,348ක් වූ විශේෂ අත්තිකාරම් සහ ආපදා ණය අයකර ගැනීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>මෙම අය නොවන ශේෂ අයකර ගැනීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>ණය අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) 2003 වර්ෂයේ සිට 2018 වර්ෂය දක්වා වූ කාල පරාසයක සිට පැවත එන එකතුව රු.1,082,708ක් වූ අයවිය යුතු ශේෂ 06ක් අයකර ගැනීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>මහවැලි අධිකාරියෙන් ලැබිය යුතු මුදල අයකර ගත නොහැකි ශේෂයක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත. ඒ අනුව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩල අනුමැතිය ලබා ගෙන කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය වෙත ගිණුම් වලින් කපා හැරීමට අනුමැතිය ලබා ගැනීමට ඉදිරිපත් කර ඇත.</p>	<p>අයවිය යුතු ශේෂ අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

අනෙකුත් ලැබියයුතු ශේෂ අයකර ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති නිසා අයකර ගැනීමට හැකියාව ලැබී නැත. මෙම ශේෂද ඉදිරියේදී ඉවත් කිරීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
-		
2007 වර්ෂයේ සිට 2018 වර්ෂය දක්වා වූ කාල පරාසයක සිට පැවත එන එකතුව රු.926,551ක් වූ ගෙවිය යුතු ශේෂ 06ක් නිරවුල් කිරීමට සමාලෝචිත වර්ෂයේදී ද කටයුතු කර නොතිබුණි.	මෙම ගෙවිය යුතු ගිණුම් ලෙස සටහන් වී ඇති ශේෂ තව දුරටත් වගකීම් ලෙස තබා ගැනීම අවශ්‍ය නොවන බවට හඳුනාගෙන ඇත. ඒ අනුව අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයෙන් මේ වන විට පොදු ආදායමට බැර කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගෙන ඇත. ඒ අනුව කටයුතු කරන බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.	ගෙවිය යුතු ශේෂ ගෙවා නිරවුල් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහය			
(I.) මුදල් රෙගුලාසි 103(1) සහ 104	සමාලෝචිත වර්ෂය අවස්ථා දෙකක දී හදිසි අනතුරුවලට ලක් වූ වාහන දෙකක් සම්බන්ධයෙන් මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව අවශ්‍ය කටයුතු සිදුකර නොතිබුණි.	මු.රෙ 103(1) සහ 104 අනුව වාහන අනතුර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම සඳහා කමිටුවක් පත් කොට කටයුතු කරමින් පවතී.	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.
(II.) මුදල් රෙගුලාසි 571	එකතුව රු.544,109 ක් වූ ඉකුත් තැන්පතු 04ක් සම්බන්ධයෙන් මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කර නොතිබුණි.	විගණනය සඳහන් කරන ආකාරයේ රු.544,109 ක ඉකුත් තැම්පතු ආයතනය සතුව නොමැති බව සඳහන් කරමි. කොන්ත්‍රාත් රැඳවුම් මුදල් හා ටෙන්ඩර් තැම්පතු ලෙස එකතුව රු.634,187 ක මුදලක් ඇති අතර එයින්	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.

කොටසක් මෙම වර්ෂය තුළ මේ වන විටත් ආපසු ගෙවා ඇත. ඉතිරි ඒවාද ගෙවීමට තිබෙන ශේෂ බවත්, ඒවා කල් ඉකුත් වී නොමැති බවත් සඳහන් කරමි.

(ආ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආයතන සංග්‍රහය

ii වන කාණ්ඩයේ 13.2 ඡේදය ආයතනයේ ගිණුම් අංශයේ මුදල් වංචාවට සම්බන්ධ ආයතන සේවය කරමින් සිටි කළමනාකාර මූලික විමර්ශනය මේ වන සහකාරවරියක් විසින් ලේඛන විට අවසන් කොට අවසන් විධිවිධාන වෙනස් කරමින් රු.787,932ක වාර්තාව සකස් කරමින් ප්‍රකාරව පවතින බව සඳහන් කර ඇත. කටයුතු කල යුතුය.

මුදලක් වංචාකර ඇති බව 2019 වර්ෂයේ දී අනාවරණය වී තිබූ අතර ඒ සම්බන්ධයෙන් සිදු කරනු ලබන මූලික විමර්ශන වාර්තාව සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දින වන විටත් ආයතනයට ලබා දී නොතිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු.4,719,340ක උනන්දුවක් වූ අතර ඊට අනුරූපව ඉකුත් වර්ෂයේ උනන්දුව රු.19,153,413ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.14,434,073ක ක වර්ධනයක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම වර්ධනයට ඉකුත් වර්ෂයට වඩා සමාලෝචිත වර්ෂයේ සැපයුම් හා පරිභෝගික වියදම් සහ වෙනත් වියදම්වල රු. 16,813,823ක අඩුවීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

2.2 අනුපාත විශ්ලේෂණය

ඉකුත් වර්ෂයේ ජංගම වත්කම් අනුපාතය 1: 1.22ක් වූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂයේදී එය 1:1.4 ක් ලෙස වර්ධනය වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) කෘෂි හෝග වල පසු අස්වනු හානිය අවම කිරීම ආයතනයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වූ අතර ඒ වෙනුවෙන් 2009 වර්ෂයේ සිදුකර තිබූ මූලික සමීක්ෂණයකට අනුව කල් තබාගත නොහැකි කෘෂිහෝගවල පසු	මේ සඳහා වන පර්යේෂණයන් 2021 වසරේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට යොදා ගෙන ඇති අතර එමගින් ආර්ථිකව වාසි දායක වන කෘෂි හෝග දහයක් පිළිබඳව සමීක්ෂණය සිදු කරයි.එම	පසු අස්වනු හානිය අවම කරගෙන තිබූ ප්‍රමාණය කොපමණද

අස්වනු භානිය සියයට 30ක් සියයට 40ක් අතර පැවති බව හඳුනාගෙන තිබුණි. සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන්වන විට එම සමීක්ෂණය සිදුකර වසර 10ක කාලයක් ගතවී තිබූ අතර 2020 වර්ෂය වන විට එම පසුඅස්වනු භානිය අවමකරගෙන තිබූ ප්‍රමාණය ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් කොපමණද යන්න හඳුනාගත හැකිවන අන්දමේ දත්ත සමුදායක් ආයතනය සතුව නොතිබුණි.

හෝග කෙසෙල්, පැපොල්, අඹ, ජේර, පලතුරු ද මාළු මිරිස්, වම්බටු, තක්කාලි, කරවිල, හා ගෝවා එළවළු ද තෝරා ගෙන ඇත.

ලෙස යන්න හඳුනාගත හැකිවන පරිදි දත්ත පද්ධතියක් පවත්වාගත යුතුය.

(ආ) 2016 වර්ෂයේ සිට 2019 අගෝස්තු මාසය දක්වා කාලය තුළ ක්‍රියාත්මක කර තිබූ පලතුරු ඉදවීමට කාබනික ක්‍රම හඳුන්වා දීමේ පර්යේෂණයේ (Induction of fruit ripening by organic method) සොයා ගැනීම් සඳහා ජේටන්ට් අයිතිය ලබා ගැනීම හා පර්යේෂණයේ ප්‍රතිඵල වාණිජ මට්ටමින් ප්‍රචලිත කිරීම සඳහා රු.9,572,715ක් වැය කර තිබුණද, 2020 දෙසැම්බර් 31 දින වන විට මෙම ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාකාරී මට්ටමේ නොතිබුණි.

කාබනික ක්‍රම මඟින් පලතුරු ඉදවීම උත්තේජනය (Induction of fruit ripening by organic methods) යන පර්යේෂණ ව්‍යාපෘතිය සඳහා මෙම මුදල වැයවී ඇත්තේ පලතුරු ඉදවීමේ ක්‍රියාවලියට අදාළව අත්‍යවශ්‍ය විද්‍යාගාර විශ්ලේෂණ කටයුතු කිහිපයක් සඳහා අවශ්‍ය උපකරණ මිලදී ගැනීමටය. ප්‍රතිඵල විශ්ලේෂණයෙන් අනතුරුව එම ප්‍රතිඵල වාණිජ භාවිතය සඳහා සමාජගත කිරීම පර්යේෂණයේ එක් අරමුණක් විය. පර්යේෂණ ප්‍රතිඵල අනුව අනාවරණය වූයේ භාවිතා කළ කාබනික ක්‍රමවේදය මඟින් (ශාක පත්‍ර යොදා ගෙන පලතුරු ඉදවීම) ඉදවීම උත්තේජනය කරන එකිලින් වායුව ජනනය නොවන බවත් ස්වාභාවිකව පලතුරු වලින් එකිලින් ජනනය වන ක්‍රියාවලියේ උත්තේජනය කිරීමක් මෙම ශාක පත්‍ර මඟින් සිදු කෙරෙන බවත්ය. මෙය නව සොයාගැනීමක් වූ අතර මේ ආශ්‍රිතව පර්යේෂණ ප්‍රකාශන 03ක් සිදු කොට ඇත.

ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ දී අපේක්ෂිත අරමුණ ඉටුවන ආකාරයට ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

(ඇ) පර්යේෂණ ක්‍රියාවලියකින් පසුව නව උත්පාදන යන්ත්‍ර නිෂ්පාදනය කර සමාජගත කිරීම ජාතික පසු අස්වනු කළමනාකරණ ආයතනයේ පර්යේෂණ අංශයේ ප්‍රධාන අරමුණක් වුවත් 2000 වර්ෂයේ සිට සමාලෝචිත වර්ෂය දක්වා නව උත්පාදන යන්ත්‍ර 19 න් යන්ත්‍ර 18 ක් සමාජ ගතකර නොතිබුණි.

නව යන්ත්‍ර නිමැවීම පර්යේෂණ මගින් සිදුකර ඇති අතර ඒ වාහි ක්‍රියාකාරිත්වය පර්යේෂණ මගින් විශ්ලේෂණය කිරීමේදී සිදුකොට ඇත. නිෂ්පාදන යන්ත්‍ර සමාජගත කිරීමේදී ඒවා ඉක්මනින් නිශ්චිත ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක විය යුතු අතර ඒ මට්ටමට යන්ත්‍ර ගෙන ඒම සඳහා යම්කිසි කාලයක් ගතවේ. එලෙස වැඩිදියුණු කලයුතු යන්ත්‍ර පිළිබඳ ඉංජිනේරු සේවා අංශය මගින් අවශ්‍ය කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ දී අපේක්ෂිත අරමුණ ඉටුවන ආකාරයට ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

(ඇ) ඉංජිනේරු අංශය විසින් 2018 වර්ෂයේ දී ආරම්භ කරන ලද පසු අස්වනු යන්ත්‍ර ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධ NVQ 3 හා 4 මට්ටමේ සහතික පත්‍ර පාඨමාලා සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සඳහා රු.770,000ක ප්‍රතිපාදන වෙන්කර තිබුණද පාඨමාලාවේ විෂය නිර්දේශ සකස් කිරීම හා සංවිධාන කටයුතු වෙනුවෙන් රු.178,062ක් පමණක් වැය කර තිබුණි. යටෝක්ත ව්‍යාපෘති යටතේ 2018 වර්ෂය අවසන් වීමට පෙර පාඨමාලා ආරම්භ කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණ ද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටද එකී අරමුණ ඉටුකර ගැනීමට නොහැකි වී තිබුණි.

සහල් මෝල් වල යන්ත්‍ර ක්‍රියාකරවන්නන් සඳහා විධිමත් පුහුණු පාඨමාලාවක් සකස් කිරීම මෙම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ විය. ඒ අනුව ජාතික ආධුනිකත්ව හා කාර්මික පුහුණු කිරීමේ අධිකාරිය සමග එක්ව පාඨමාලාව සකසන ලදී.

ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ දී අපේක්ෂිත අරමුණ ඉටුවන ආකාරයට ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

මෙම පාඨමාලාවන් සකස් කර අදාළ නිවැරදි කිරීම් කර එයට අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා වසර දෙකක පමණ කාලයක් ගතවන අතර මෙවැනි පාඨමාලාවක අධ්‍යාපන මට්ටම් අප ආයතනයට සකස් කළ නොහැකි අතර එය සකස් කිරීම හා අනුමත කිරීමේ බලය ඇත්තේ ජාතික ආධුනිකත්ව හා කාර්මික පුහුණු කිරීමේ අධිකාරියට හා අදාළ අමාත්‍යාංශයට වේ.

අදාළ පාඨමාලාවන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට අප ආයතනය කාර්මික අධ්‍යාපන ආයතනයක් ලෙස දියුණු කළ යුතු අතර අප ආයතනය සතුව මෙම පාඨමාලාවේ සියළු අංශ ආවරණය කළ හැකි අධ්‍යයන කාර්ය මණ්ඩලයක් අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට නොමැති අතර ඒ සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ද දියුණු කළ යුතුය. ඉදිරියේදී මෙම කාර්ය මණ්ඩලය බදවා ගැනීම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වන අතර අදාළ අනුමැතිය ලැබුණු පසු එය ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලාපොරොත්තු වේ.

(ඉ) ප්‍රතිතන සහතික ලබා ගැනීම සඳහා 2016 වර්ෂයේදී මාස 06ක් ඇතුළත අවසන් කිරීම සඳහා ඉදිරිපත් කර තිබූ ව්‍යාපෘති යෝජනාවට අනුව රු.47,101,187ක් වියදම් කර නව උපකරණ මිලදී ගැනීම හා රසායනාගාරය අළුත්වැඩියාවන් සිදුකර තිබුණ ද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් ප්‍රතිතන සහතික ලබා ගැනීමට අපොහොසත් වී තිබුණි.

විගණන විමසුමෙන් පෙන්වා ඇති කාරණාව දුර්වලතාවයක් ලෙස පිළිනොගනිමි.

ව්‍යාපෘති සැලසුම් කිරීමේ දී අපේක්ෂිත අරමුණ ඉටුවන ආකාරයට ව්‍යාපෘතීන් ක්‍රියාත්මක කළ

මෙහි සඳහන් ආකාරයට මුදල් ප්‍රතිපාදන ලබා දී තිබුණේ **Accreditation** ක්‍රියාවලියට නොව ආයතනයේ සිදු කරනු ලබන පර්යේෂණ, පුහුණු ක්‍රියාකාරකම් සහ අනෙකුත් සේවාවන් සඳහා අවශ්‍ය රසායනාගාර උපකරණ සහ පහසුකම් ලබා ගැනීම වෙනුවෙනි. **Accreditation** ලබා ගැනීම ඉතා දීර්ඝ ක්‍රියාවලියක් සහ ඒ සඳහා

අවශ්‍යතා රාශියක් අප විසින් සැපිරිය යුතු අතර මහාචාර්ය උපාලි සමරජීව මහතාගේ උපදේශකත්වයෙන් 2016 වසරේදී රසායනාගාරයේ සිදු කරනු ලබන විශ්ලේශණ කිහිපයක් සඳහා මෙම ක්‍රියාවලිය ආරම්භ කරන ලදී. එහිදී මහාචාර්යතුමා විසින් ව්‍යාපෘතිය සඳහා වාර්ථාවක් සහ මාස 6 ක ක්‍රියාත්මක සැලැස්මක් ඉදිරිපත් කලද, එම කාලය තුළදී අදාළ ක්‍රියාවලිය සිදු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන හෝ මානව සම්පත් අප ආයතනය තුළ නොතිබුණු බැවින් එම ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට ගෙන යාමට නොහැකි විය. ශ්‍රී ලංකාව සහ ජර්මනිය අතර ඇතිකර ගත් අවබෝධතා ගිවිසුමකට අනුව ජර්මන් ජනරජයේ PTB ආයතනය (Physikalisch-Technische Bundesanstalt-the national metrology institute of the Federal Republic of Germany, with scientific and technical service tasks) විසින් අවශ්‍ය උපදේශණ සේවා සහ පුහුණු වැඩසටහන්, ද්‍රව්‍යමය ආධාර ආදිය ලබා දෙමින් මේ දක්වාම Accreditation ලබා ගැනීම සඳහා නියමිත ක්‍රියාකාරී සැලැස්මකට අනුව මෙම ක්‍රියාවලිය සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා උපකාර කරනු ලබයි. ඒ අනුව 2021 වර්ෂය අවසාන වනවිට විශ්ලේශණ කිහිපයක් සඳහා Accreditation ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය

කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රතිපාදන උපයෝගී කරගෙන ජාතික ආහාර නිෂ්පාදන වැඩසටහන යටතේ ආනයන කරනු ලබන ආහාර වර්ග 07ක, බැරලෝහ වර්ග 04ක් අන්තර්ගතව තිබේද යන්න පරීක්ෂා කිරීමට ක්‍රියාත්මක කර තිබූ ව්‍යාපෘතිය සඳහා 2017 වර්ෂයේ රු.1,956,120ක

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

මෙම ව්‍යාපෘතිය සැලසුම් කිරීමේදී වසර දෙකකදී නියැදි 1000 ක් විශ්ලේශණය කිරීමට සැලසුම් කර තිබුණ ද දෙවන වසර සඳහා කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය විසින් මුදල් ලබා නොදීම හේතුවෙන් නියැදි 500 ක් විශ්ලේශණය කිරීමෙන් පසුව අවසන් වාර්ථාව අමාත්‍යාංශය වෙත ඉදිරිපත් කර ඇත.

නිර්දේශය

වාර්තාවේ නිගමන හා යෝජනා අනුව බැරලෝහ අන්තර්ගත ආහාර ද්‍රව්‍යයන් ඇති බවට තහවුරු කරගෙන ඇති බැවින් වගකිව යුතු සියළුම පාර්ශව

වියදමක් දරා නියැදි 500ක් පරීක්ෂා කර තිබුණි. ඊට අදාළ ව්‍යාපෘති වාර්තාව අනුව ඇතැම් ආහාර ද්‍රව්‍යවල උපරිම ආරක්ෂක මට්ටම ඉක්මවා Cadmium, Arsenic and Lead වැනි බැරලෝහ අන්තර්ගත බව තහවුරුකරගෙන තිබුණි. එසේ වුවද, එම වාර්තාවේ නිගමන හා යෝජනා අනුව බැරලෝහ අන්තර්ගත ආහාර ද්‍රව්‍යයන් පිළිබඳ වැඩිදුර පරීක්ෂාවක් ආයතනය විසින් සිදුකර ඒ සම්බන්ධව වගකිවයුතු සියළුම පාර්ශව වෙත නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා තොරතුරු ලබාදී නොතිබීම හේතුවෙන් පර්යේෂණ සඳහා වැය වූ මුදල නිශ්කාර්ය වියදමක් බවට පත්වී තිබුණි.

අප රටට ආනයනය කරනු ලබන ආහාර ද්‍රව්‍ය පිළිබඳව හෝ ඒවා පාලනය පිළිබඳව ජාතික පසු අස්වනු කළමනාකරන ආයතනයට අධිකාරී බලයක් නොමැති බැවින් අප ආයතනය විසින් 2018 වර්ෂයේදී සිදු කරන ලද “Awareness creation for Public Health Inspectors on using improved postharvest technologies for food safety” ව්‍යාපෘතිය යටතේ අදාළ ප්‍රතිඵල මත ඒවා ආහාර සුරක්ෂිතතාවයට බලපාන ආකාරය පිළිබඳව මුළු දිවයිනම ආවරණය වන පරිදි මහජන සෞඛ්‍ය පරීක්ෂක (PHI) නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහනක් සාර්ථකව සිදු කරන ලදී.

වෙන නිසි ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම සඳහා යොමු කළ යුතුය.

යාපනය විශ්ව විද්‍යාලය විසින් 2019 දෙසැම්බර් මස 19 සහ 20 දෙනෙදෙන පවත්වන ලද පර්යේෂණ සම්මන්ත්‍රණයේදීද අප ආයතනයේ නිලධාරීන් විසින් මේ පිළිබඳව පර්යේෂණ පත්‍රිකාවක් එළි දක්වන ලදී.

3.3 නිෂ්කාර්ය හෝ උණුසුම් උපයෝජිත දේපල, පිරිසිදු හා උපකරණ

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2015 වර්ෂයේදී විද්‍යාගාර පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා රු.15,216,575 කට මිලදීගෙන තිබූ හා වාර්ෂිකව රු.275,000ක නඩත්තු වියදමක් දරමින් පූර්ණ වායුසමන්ත තත්ත්වයක පවත්වා ගෙන යන Gas chromatograph Mass Spectrometer යන්ත්‍රය සමාලෝචිත වර්ෂය අවසන් වන විටත් භාවිතයට ගෙන නොතිබුණි.</p>	<p>දක්වා ඇති දුර්වලතාවය පිළිගනිමි. කෙසේ වුවද මෙවැනි උපකරණයක් වේ.නියමිත පරිදි නඩත්තු කිරීම සිදු කල යුතු බැවින් වාර්ෂික සේවා ගිවිසුම අනුව වාර සේවා කිරීම සිදු කරනු ලබයි.මෙම උපකරණයෙන් විශ්ලේෂණ කටයුතු සිදු කිරීමේ දී ඒ සඳහා අවශ්‍ය රසායන ද්‍රව්‍ය ආදිය මිලදී ගැනීම පසුගිය වසරේ දී ප්‍රමාද වීම නිසා සිදු කිරීමට නියමිතව තිබූ පර්යේෂණ කටයුතු ප්‍රමාද විය.මෙම යන්ත්‍රය මේ වන විට පර්යේෂණ කටයුතු සඳහා භාවිතා කිරීම සිදු කරයි.</p>	<p>අදාළ වත්කම් උපරිම අකාරයෙන් භාවිතයට ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3.4 ප්‍රසම්පාදන කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>2006 ප්‍රසම්පාදන අත්පොතෙහි 3.8 ඡේදය ප්‍රකාරව රු. මිලියන තුනට වැඩි භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම සඳහා ජාතික තරඟකාරී ලංසු ක්‍රමය යොදාගත යුතු වුවත් වටිනාකම රු.3,956,916ක්වූ Freezer dryer උපකරණය සහ වටිනාකම රු.3,800,000 ක්වූ Texture Analyzer උපකරණය මිලදී ගැනීම සඳහා මිල සැඟවුම් ක්‍රමය යොදාගෙන තිබුණි.</p>	<p>ඉහත ප්‍රසම්පාදනයට අදාළ ඇස්තමේන්තු සකස් කිරීමෙන් පසු ඇතිවූ කොවිඩ් වසංගතය හේතුවෙන් ආනයන භාණ්ඩවල මිල ගණන් ඉහළ යෑම නිසා මෙවැනි තාක්ෂණික උපකරණ මිලදී ගැනීමේදී එම උපකරණ උසස් තත්වයෙන් සැපයීමේ හැකියාවක් ඇති බවට හඳුනා ගෙන ඇති සුදුසු සැපයුම් කරුවන් නිදෙනෙකුගෙන් පමණක් මිල සැඟවුම් ක්‍රමය යටතේ මිල ගණන් කැඳවා ඇත. එම මිල කැඳවීම මත වටිනාකම වැඩිවූ බැවින් දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රසම්පාදන කමිටුව මගින් අනුමැතිය ලබාගන්නා ලදී.</p> <p>ii පර්යේෂණ අප්‍රමාදීව සිදු කිරීමට අවශ්‍ය බැවින් ඇති වූ කොවිඩ් වසංගත තත්වය හමුවේ ඉදිරිපත් කරන ලද එකම ලංසුවට එම උපකරණය මිලදී ගෙන ඇත.</p> <p>iii. විගණනය පෙන්වා දී ඇති කරුණු නිවැරදි බව පිලිගන්නා අතර ඉදිරි ප්‍රසම්පාදන කටයුතු වලදී ප්‍රසම්පාදන මාර්ගෝපදේශ සංග්‍රහයට අනුව ලක්ෂ පහට වැඩි භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම වලදී සැපයුම් කරුවන් සමග අවශ්‍ය ගිවිසුම් වලට එළඹීමට අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග ගන්නා බව කාරුණිකව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>2006 ප්‍රසම්පාදන අත්පොතෙහි විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කළ යුතුය.</p>

3.5 මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>ආයතනයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා වූ අධ්‍යක්ෂක ඇතුළුව අනුමත කාර්ය මණ්ඩලයේ පුරප්පාඩු තනතුරු 41ක් පිරවීමට සහ අනියම් පදනමින් බඳවාගත් සේවකයින් 14 දෙනෙකු ස්ථිර කිරීමට කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>අදහස් දක්වා නැත.</p>	<p>පුරප්පාඩු පිරවීමට සහ අනියම් සේවකයන් ස්ථිර කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>